

***NEAPOLIS UNIVERSITY OF
PAPHOS (NUP)***

WORKING PAPERS SERIES

2016/02

TITLE: Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ

AUTHOR: Νίκος Γρ. Ζαχαρόπουλος

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ

Του ομότιμου καθηγητή του ΑΠΘ
Αντιπρύτανη και διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος
Θεολογικών Σπουδών του Πανεπιστημίου «Νεάπολις» Πάφου
κ. Νίκ. Γρ. Ζαχαρόπουλου

Η οικονομική καχεξία και κακοδαιμονία είναι αναμφισβήτητα έκφραση, κατά ένα μεγάλο μέρος, της πνευματικής καχεξίας, της έλλειψης αρχών και αξιών, συντελεστικών υψηλού επιπέδου πολιτισμού, κυρίως κουλτούρας. Η πορεία που ακολούθησε η ανθρωπότητα, με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, χωρίς σεβασμό, όμως, στη φύση και στον άνθρωπο, πρέπει να θεωρείται ο πρώτος και βασικός παράγοντας της κρίσης. Ο γηρασμός του σύμπαντος, και φυσικά του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, έκανε έντονα την εμφάνιση των πρώτων του παραλυτικών συμπτωμάτων στη ζωή μας. Η φύση είναι βέβαιο, όμως, ότι από μόνη της παράγει φυσικά τα αντισώματά της, ενώ ο άνθρωπος είναι απαραίτητο, στις αντίξοες περιστάσεις της ζωής του, στην περίπτωση της κακής διαχείρισης από μέρους του των πόρων ζωής και ευτυχίας του να περάσει τον ρουβίκωνα της ατυχίας του, μένοντας στερρός στη φράση *alea jacta est*, μόνο με βαθυστόχαστη σκέψη, με παχυλή και βαθιά γνώση, με συνεπή και αδιαφιλονίκητο αυτοέλεγχο, με νέο δυναμικό σχεδιασμό, με καινοτόμα ενέργεια και, φυσικά, μακριά από όλα αυτά που παρήγαγαν την κρίση, στην οποία έχει εμπλακεί. Είναι πασιφανές ότι η κρίση, με τα μέσα που την παρήγαγαν, δεν είναι δυνατόν να θεραπευθεί.

Καιρός για αμφισβήτηση, αλλά και για επιλογή και δημιουργία, οικοδόμηση όλων εκείνων που έπεσαν σε ερείπια, εξαιτίας των περίπλοκων οικονομικών συστημάτων και των ενεργειών παντοδαπών φορέων διαμόρφωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Αμφισβήτηση όλων των διαπρύσιων της πολιτικής και της οικονομίας κηρύκων σωτηρίας, των οποίων το μερίδιο ευθύνης για τη σημερινή κατάντια της ανθρωπότητας δεν υπήρξε μικρό και άσημο. Με τις ενέργειές τους και την άσκηση επιρροής στα κέντρα αποφάσεων, όπως σημειώνει χαρακτηριστικά ο καθηγητής και πολυδιαβασμένος συγγραφέας Nassim Taleb, συνετέλεσαν, φυσικά, στην εμφάνιση

ολοένα και περισσότερων και πυκνότερων σμηνών από «μαύρους κύκνους» πάνω από το παγκόσμιο γίνεσθαι, ώστε το μήνυμα της αβεβαιότητας και της απελπισίας να εδραιώνεται στις καρδιές των ανθρώπων.

Η σύγχρονη ιστορία έχει να επιδείξει έργα ύψους και βάθους, δημιουργίας και καταστροφής, πολιτισμού και βαρβαρότητας, έτσι που μιλώντας για τον καπιταλισμό ο Josef Schumpeter σημείωνε ότι πάνω απ' όλα έφερνε τούτο το σύστημα στην ανθρωπότητα μian «αέναη θύελλα δημιουργικής καταστροφής». Κι είναι αλήθεια πως ο καιρός έχει αγριέψει σε σημείο ίσως ανεπανάληπτο, οπότε είναι αναγκαία η λήψη σύντονων μέτρων και κυρίως έναντι της αβεβαιότητας της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων, αλλά και γενικότερα του υφιστάμενου δυναμικού εργασίας, μέσω της προσφοράς της οποίας, όπως είναι ευνόητο, επιτυγχάνεται η επιβίωση των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας και η ανοδική πορεία της ζωής. Τα μέτρα αυτά οφείλουν, όμως, να έχουν ως βασική τους κατεύθυνση την αποκατάσταση ή την ενίσχυση των αξιών, η έλλειψη της ύπαρξης των οποίων έχει οδηγήσει την ανθρωπότητα σε κρίση. Η υπό κρίση οικονομική κρίση σ' αυτό το συμπέρασμα καταρχάς οδηγεί, αυτό ως επιτακτική ανάγκη σημειώνει, οπότε και η αναζήτηση του συγκεκριμένου φορέα, που θα επιχειρήσει τις διορθωτικές ενέργειες, πρέπει το ταχύτερο να επιτευχθεί και δεόντως να χρησιμοποιηθεί.

Έτσι, τελείως απέρριπτα, στο προσκήνιο προβάλλει για πολλοστή φορά η ανάγκη τον ρόλο αυτόν να διαδραματίσει αφενός η Εκκλησία και αφετέρου η παιδεία. Ο τομέας της εκπαίδευσης και της συγκρότησης, κυρίως, παιδείας, η οποία συνοδεύει τους πολίτες σ' όλη τη διάρκεια όχι μόνο της μαθητείας τους, αλλά και της περαιτέρω διαβίωσής τους, ως προσώπων (με πλήρη ανάπτυξη των χαρακτηριστικών του όρου αυτού) από μια συντεταγμένη και υγιώς λειτουργούσα πολιτεία και κοινωνία είναι επιτακτική ανάγκη να επανέλθει και ενεργοποιηθεί με βάση τις υγιείς αρχές του παρελθόντος. Το γεγονός, ότι ο χώρος της παιδείας περιορίστηκε σε χώρο απλώς της εκπαίδευσης, αναμφίβολα οδήγησε στο σεισμικό φαινόμενο της διεφθαρμένης κοινωνίας, της αναλγησίας μπρος στην απόκτηση από τους λίγους υπέρογκου πλούτου και στη δημιουργία στρατιάς ανέργων και πενήτων, καθώς και στην ολοσχερή ηθική διάβρωση.

Η παιδεία οφείλει, επομένως, να ανακτήσει τον ρόλο της, όπως αυτός έχει διαγραφεί από τους μεγάλους διδάχους της ελληνικής αρχαιότητας, που εκκινούν από τους Ίωνες φυσικούς, τους μετέπειτα φιλοσόφους, και φθάνουν σ' εκείνους της Αναγέννησης και του Διαφωτισμού, καθώς και τους πνευματικούς εκγόνους τους. Τα εκπαιδευτικά

ιδρύματα οφείλουν να μένουν σταθερά στην πίστη ότι η ανθρώπινη ευφυΐα και η εφευρετικότητα θα εξοβελίσει τα δαιμονικά που κατέστρεψαν τη συνοχή των κοινωνιών και ότι μέσω αυτών των ιδρυμάτων θα διοχετευθούν νέες δυνάμεις στις επερχόμενες γενιές, πατώντας στο σταθερό έδαφος των ανθρωπίνων αξιών, της καινοτόμας και δημιουργικής προσπάθειας και της μετάδοσης του ελπιδοφόρου μηνύματος μιας νέας δυναμικής εκκίνησης ανακαίνισης, μέσω της παιδείας, του ανθρώπινου «είναι» και της κοινωνίας.

Εξάλλου η Εκκλησία, ως ο μεγάλος προβολέας και θεματοφύλακας των αξιών, μπορεί να αποτελέσει τον εμπνευστή αλλά και το αδιάσειστο στήριγμα κάθε ανθρώπινης προσπάθειας. Στον χώρο της παρουσιάστηκε ό,τι υψηλότερο και ιδανικότερο για τον άνθρωπο και τη ζωής του. Εκεί εμφανίστηκαν τα μεγάλα αναστήματα που φώτισαν τον νου, που έδειξαν την ανάγκη να εγκαταλείψει ο άνθρωπος τη σκολιά πορεία του και να ακολουθήσει την ευθεία οδό της αρετής. Αυτά αποτέλεσαν τα λαμπρά παραδείγματα ορθής αντιμετώπισης του «άλλου» και συγκρότησης της πρωτοποριακής κοινωνικής συσσωμάτωσης της ανθρωπότητας, της εκκλησιαστικής κοινότητας της αγάπης και αλληλεγγύης.

Καιρός, ασκώντας κρίση στο φαινόμενο της οικονομικής κρίσης, να γίνουν οι παραπάνω σκέψεις, ώστε με ενσυνείδητο πλέον αγώνα να περάσουμε στην προβολή και στερέωση της εφαρμογής στη ζωή μας των ιδανικών, για γνήσια και εποικοδομητική γνώση καθώς και για επικράτηση της αλήθειας και της δικαιοσύνης, έτσι ώστε να μη σταθεί η ανθρωπότητα πάνω στις ράγες του τρένου, περιμένοντάς το να πέσει κατά πάνω της.